

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz),
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamauf Vilmos, e. titkárhoz)
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

A szántás czélja.

Nem vélek tévedni, ha azt mondom, hogy a szántási művelet által két czélt akarunk elérni és pedig a föld fordítását és lazítását. De miért kell, hogy ekénk fordítsa a levágott földszületet? arra azon rövid válasz adható: hogy fordítás által kipuhtulnak a gyommagvak, mert mélyen kerülnek a földbe, fordítás által levegő, meleg, nedvesség általában a természeti erők befolyásának kitett földfelület alá, és megfordítva az ezen erők által előállított és képződött ásvány oldatok a növény gyökérnek hozzáférhetővé ténnek s ez által a növény fejlődése, gyors növése, termékenysége előmozdítva biztosittatik. Trágyának alászántása ismét oly nevezetes gazdasági teendő, mely teljes mértékben megérdemli figyelmünket, mert nem azért trágyázzuk földünket, hogy a trágya a föld felületén maradjon, hanem teljesen el- és betakarva, a föld és talaj viszonyoknak megfelelőleg elborittassék. A szerves anyagok korhadása a gyökér által felvehető ásványoldatok képződését mozdítja elő. A növény szervezetnek mindkettőre van szüksége, azonban utóbbi nélkül a növény nem élhet.

Jó ekétől tehát azt kívánom először, hogy a levágott földszületet fordítsa meg, a mi felül volt, legyen alól, s közvetlenül a laposvassal érintkezett szeletrész képezze szántás után a földfelületet.

Miután a jónak ellensége a jobb, rendelkezésem alatt álló több eke között azt fogom választani,

mely munkája által czélomnak leginkább megfelel. Azt mondom leginkább, mert oly eke, mely tökéletes munkát végezne, még nincs, de tagadhatlan, hogy egyik ekének munkája közelebb áll a tökéletességhez, mint a másiké. A kielégítő és kielégítőbb munkát teljesítő eke között bizonyára utóbbit választandom.

Régentén is, de újabb időben nemcsak elméleti alapon, de gyakorlatilag bebizonyított és bebizonyul minden nap, hogy mély szántás nélkül okszerű, a mai gazdasági viszonyoknak és anyagi követelményeknek megfelelőleg gazdaság nem folytatható.

Feleslegesnek tartom a mély szántás befolyásáról a növényéletre és fejlődésére e helyen bővebben szólni, hiszen az oly ismeretes. (vagy legalább annak kellene lenni) körülmény és annyszor tárgyaltatott és ajánltatott e becses lapban, hogy annak elősorolásával csak ismétlésekbe kellene becsátkozni.

A gazdák körülbelül a mély szántás meghatározásával úgy vannak, mint a szép és rút fogalommal az egész emberiség. Nekem lehet valami szép, másnak rút. Péternek a hat hüvelykes szántás már ároknak tetszik, Pál pedig a 8 hüvelykest nemcsak barázdának nézi, hanem ekéjével bibelődik s szeretné 10 hüvelykre leereszteni.

Szelid kifejezést használva: elfogult itéletet mond azon gazda, ki a mély szántás ellen szót emel.

Midőn május-juniusban a megugarlandó föld a beállott szárazság miatt annyira megkeményedik, hogy erős szerkezetű eke is recseg, törik; sőt állhat be oly szárazság is, midőn kötött talajon az ugarlás a legjobb ekével is alig teljesíthető: mit mivel oly gazda, ki gyenge szerkezetű ekével vagy csak faekével rendelkezik?

A jó ekének második főkélléke, hogy mélyen tetszés szerinti mélységben járjon s kielégítő szilárd szerkezettel bírjon.

Gyakran halljuk: a vaseke, a rajta levő vas miatt nagy vonóerőt kíván. Ez nézetem szerint bal-fogalom. Nem azért kíván a vaseke nagyobb vonóerőt a faekénél, mert mázsára téve súlyosabb, hanem azért, mivel tökéletesebb munkát végez.

Általában véve, bármely munkának tökéletesebb teljesítéséhez több erő kívántatik, mint a tökéletlen végzéshez.

Igen természetes, hogy p o 8 hüvelyk mélységben járó eke húzása több erőt igényel a 6" mélységben járóval.

A szántás célja továbbá a föld lazítása.

A mint az egyes földszelvények egymásra dülnek, természetesen nem tapadnak össze, hanem lazán fekszenek egymáson. Levegő, víz, harminc csak a kellőleg megporhanyított földréteget járhatja át. Ha szántással földemet nem lazítom a borona sem végezheti porhanyító munkáját s ebből a bevetett növény nem diszlik, mert gyökere nélkülözi a termőrétegben természetének megfelelő szükséges mennyiségű vizet és levegőt.

Az eke lazítja földemet, a borona aprít, porhanyít.

Bárki meggyőződést szerezhet, hogy lazított, mélyre szántott föld kevésbé szárad ki, mint a kemény szántatlan. Ez physikailag könnyen megmagyarázható. Ez volna tehát röviden összefoglalva a szántás célja, de ezekből azon kérdés merül fel: melyik ekével érem el, vagy közelítem meg céloimat leginkább, fa- vagy vas-ekével? bir-e a faeke azon tulajdonokkal, úgy van-e alkotva, hogy említett céloknak megfelelhessen úgy, mint a vaseke?

Vasekénél a csoroszla és laposvas által levágott földszelvény az ekefőhöz nyomulván, annak homorúan felálló alakja következtében a földszelvényt emeli. Az ekefővel szorosán egybekapcsolt csavar

alaku kormánylemezen az ekefő által emelt szelet végig nyomul, de minthogy a kormánylemez alakja csavar, a földszelvény azon irányban húzódik, mely felé a kormány, — a kormány éppen alakjánál fogva emel — fordít. A fordított szeletet a kormánylemez hátsó részének az eketeszhez konyuló végcsucsca gyenge simítással elhagyva, tovább vonul. A földszelvény levágásától megdőltéig emelkedve forduló utat tesz s folytonos surlódást szenved. A surlódás a szelet alsó lapján és kormánylemezen történik. A szeletet képző földmennyiségnek egyes részecskéi egymást tolják.

A surlódás leküzdésére bizonyos erő, vonó erő kívántatik. Azon vaseke tehát legjobb, mely egyenlő talajviszonyok között legtökéletesebben fordít és e munka megtevéséhez szükséges aránylag legkevesebb vonóerőt igényel.

Minél tökéletesebb a munka, annál nagyobb erő, de ellensúlyozásul minél czélszerűbb szerkezettel bír az eke, annál kevesebb erő kívántatik.

Mindeddig nem sikerült oly ekét alkotni, melyről mondhatnók, hogy tökéletes; de létezik sok eke, mely megközelíti a czélt vagy is aránylag csekély vonóerővel az eddig ismert ekemunka tökélyét eléri.

Faekénél a hosszú és lapos vas által levágott földszelvény, a kevésbé domboru laposvas által emelve a függélyesen álló ekefőbe ütközik, ott megtörik, és az odaerősített egyenes kormánydeszkán végig csúszik.

Nagy képzelő tehetség kell ahhoz, hogy valaki egy lapos, egyenes deszka darabban oly mechanikai constructiót fedezzen fel, mely képes legyen az azon végig tolt földszelvény megfordítását végezni.

Az egyenes deszkadarab nem fordíthat, hanem a levágott földszelvény egyes részei, az ekefőn megtörve, egymást nyomják, tolják, ez által a kormányon végig haladtakor zsurmoltatik, morzsoltatik minden fordítás nélkül. Faekével leszántott trágyának nagy része földszínen marad.

Ha, mint fentebb említém, a vaseke sem éri el, hanem csak megközelíti egy lépés távolságra a czélt, akkor a faeke a kitűzött czéltől, hogy fordítson, öt lépésnyire van.

A vaseke gerendelye egyenes, a faeké-é pedig görbe hajlított. Mechanikai törvény, hogy az erő egyenes irányban működtetve, csekély veszteséggel érvényesül.

Erre gyakorlati példa a lógós ló huzása, két rendes ló húz annyit, mint három lógós. A vaseke erős szerkezeténél fogva a mély szántáshoz tökéletesen alkalmas, a faeke legjobb esetben 5" mélységben járhat. De kielégítő-e ez?

A faeke, ha erős szerkezettel is bírna, sem szánthatna 8"-ra, mert kormányja az altalajt fel nem hozhatja.

Czélt tévesztett, ha valaki abban véli a jó ekét feltalálni, hogy széles barázdát fog. Minél keskenyebb a barázda, annál tökéletesebb a munka. Mosolyogva hallgatjuk azt: faekém kitünő, mert oly széles barázdát fog, mint más kettő. No hisz ez is megdicsérte, de sohasem azon nyilatkozatot, faekém azért jó, mert mélyen jár és jól fordít. A ki előbbi dicséretet mondja, az nincs tisztában az ekemunka czéljával.

Miért nem küszöböltetik ki a faeke és miért nem foglalja el helyét a vas, annak nézetem szerint kettő az oka: sajnáljuk vagy hiányzik a beszerzési tőke, és az általános szokás, hogy ne mondjam a régihez való esőkönös ragaszkodás. Teljes meggyőződés, hogy ha valaki az ekemunka czéljával tisztában van és megtekintendi működése közben a fa és vasekét, a felsorolt okoknál fogva az utóbbinak kénytelen előnyt adni.

Gyengének érzem magamat arra, hogy egy szántóversenyen a faekére halmozott dicsérő ítéletnek bírálatába bocsátkozhatnék. Sajnálom, hogy a kolozsvári ekeversenyen jelen nem voltam s sajnálom, hogy nem olvastam, vagy legalább nem emlékszem, hogy olvastam volna, a bíráló bizottság indoklását. De ha a bíráló bizottság az eke munkának általános és részletes czélját vette dicsérő nyilatkozatában zsinórmértékül: lehetetlenség az, hogy az egyoldalú munkát végző faekének adott volna elsőbbséget.

Részemről tehát azon nézetben vagyok, hogy a bíráló bizottság a vas és faeke munkáját nem hasonlította össze, hanem a versenyre szállott több faeke között azt díjazta, mely fából készült társai között a legjobb munkát végezte. És ez méltányos és igazságos volt. Ha pedig a bíráló bizottság a két eke munkája között a faekét találta díjazásra érdemesnek, akkor vagy nem volt használható vaseke munkába állítva, vagy nem vette tekintetbe,

hogy a szántás főczélja a fordítás, mert a faeke nem fordít és szerkezeténél, egyenes deszka kormányánál fogva nem is fordíthat.

Ebner Sándor.

Számvizsgáló jelentés az erdélyi pincze-egylet 1874. üzleti évről,

Mélyen tisztelt pincze-egyleti közgyűlés!

Közelebbi, 1874. márczius 31-én tartott 3-ik közgyűlés jegyzőkönyvének 15-ik száma alatt alólírtak számadás vizsgálatával bizatván meg, jelentésünket az jálább irtakban tesszük meg:

Kiszállván először márczius 13., 15., és 16-ik napjainak délutáni óráiban, megvizsgáltuk az egyleti irodában rendelkezésünk alá adott üzleti könyveket és kimutatásokat; másod ízben márczius 18 és 19-én megjártuk az öt különböző helyen bérben birt egyleti pinczét, magunkkal vivén — egybehasonlítás végett — a választmány által készített hiteles leltárakat.

— Általában megjegyezzük, hogy:

a) Az üzleti könyveket kiváló rendben, nagy pontossággal és tisztasággal vezetve találtuk, s hol kísérletül utánszámításokat tettünk, hibátlanoknak, a jelen közgyűlés elébe terjesztett hivatalos zárszámla tételeivel teljesen egyezőeknek találtuk. Múlt évben kifejezett kívánságunknak megfelelőleg az egyleti vagyonnak „Leltári cikkek” czimű rovatáról is részletes kimutatást adatott előnkbe.

b) A pinczeinkben fekvő összes borok értéke I-ső zárszámlánkban 60 ezer, II-ikban 80 ezer, III-ikban 100 ezer s a mostaniban 1874 utolsó napjáról 114 ezer frtba van feltéve, s a mult év elején befizettévé a részvénydíjak utolsó 10-ik részlete is, a jelenleg forgalomban levő 150 ezer frt tőke mellett, borokba fektethető összeg 120 ezer frton felül nem is emelkedhetik.

Az egyes borfajok minőségének a leltári árakkal való egybehasonlításából meggyőződünk, hogy a választmány által alapul tett becsáraknál boraink valódi értéke most is — miként a megelőző években — tetemesen több.

c) Az eddigi vizsgálatokból boraink minőségének fokozatos emelkedése tűnik ki. 1871. végén 1 veder bor átlagos becsára tett **3 frt. 40 krt.** 1872 végén **4 frt. 20 krt.** 1873 végén **4 frt 25 krt** végre 1874 végén **4 frt 35 krt.** — Ugy látszik rendes állapotá nötte ki magát, a mit már mult évi jelentésünkben jeleztünk, hogy tulnyomólag csak kétféle borfaj túlti megraktárainkat, u. m. 3 - a d o s z t á l y u a s z t a l i b o r, melynek mennyisége egész készletünknek közel $\frac{1}{3}$ részét teszi, vedronként **2 frt. 80 kr.** becsárral (ezzel szemben áll mult évről $\frac{1}{4}$ résznyi készlet, vedronként 3 frtra becsülve;) továbbá a r i e s l i n g most is, miként tavaly, $\frac{1}{5}$ részét teszi borkészletünknek, vedronként 6 frt becsárral. A harmadosztályu asztali és a riesling min-

denik külön-külön kerek számban 30—30 ezer frt értéket foglal el a borok fönebb kitett 114 ezer frt összesvéréből.

Most jelenik meg elsőbben borleltárunkban erdélyi vegyes czimen, vedrenként 5 frtra értékosítve egy új borfaj, van belőle 1400 veder. Ha megtekintjük, hogy az I-ső osztályu asztali, ezen erdélyi vegyes mellett csak 4 frt. 25 krt becsárral van szembetéve, avagy nem kiváló figyelmet érdemlő ujjmutatás-e ez? azt bizonyítja megczáfolhatatlannul, hogy a százados gyakorlat és tapasztalat jobb vidéken fekvő és gondosabban telepített szőlőhegyeinkben megtalálta a természetésre legérdemesebb fajokat és azoknak az újabb igényeknek megfelelő helyes arányban való természetes vegyítését. Oly adat ez, mely megérdemli, hogy gazdaközönségünknek mentől szélesebb körben tudomására jusson, hogy az újabban importált fajborok miatt ne hanyagolja el régibb kiprobált szőlőfajait.

Az erdélyi piros bort is most találjuk fel először nagyobb mennyiségben, kerek számban 900 vedernyi, nagyobb részt oportó, kevesebb carbenet foglal ezen összegben helyet, vedrenként 5 frtra becsülve.

A legfinomabb 12 frtra becsült esemege borok újra tetemes apadást szenvedtek; alig van belőlük 400 vedernyi.

d) Örömről szolgál, hogy ismételten különös dicseretre tartjuk érdemesnek, az ízelt borok tiszta, szakértő kezelését s az egyneműeknek egyöntettségét.

— Részletekre szállva:

1) A megelőző évek havi forgalma volt. 1871-ben (10 hónap alatt) 1100 veder bor, 1872-ben 900 veder, 1873-ban 1570 veder, végre 1874-ben 1050 veder. Legelőnkebb volt a fogyasztás a helyi kisebb hormérésekben és az üveges borok eladásában. Míg az üveges eladás 1872-ben 37¼ ezer darabot, 1873-ban 67200 darabot mutat, addig a múlt évihez képest ⅓ részzel csökkent forgalom daczára a 1874-ki fogyasztásra 61,500 üveg esik. Természetes következése nemeseob boraink szaporodásának.

2) Hordókészletünk szaporodását következő számok bizonyítják; volt az eddigi négy üzleti év végén 25,000, 30,000, 32,300 és 35,500 veder férőjü. Üvegkészletünk csaknem három annyi, mint a múlt évi; kerek számban 37,000 darab. Leltári cikkekben nagyon kevés új szaporitást jelezhetünk; u. m. egy szivárló (filtráló) gép, ára 86 frt és egy dugaszoló gép, ára 26 frt. A világításra tett kiadásokban feltűnő megkímélés mutatkozik; múlt évi 680 frttal szemben volt az 1874-iki összes világítási költség 390 frt; okát a gázfogyasztás szűkebb korlátok közzé szorításában találtuk.

3) Társulatunknak a termelőkre és üzletünk szék-

helyére gyakorolt befolyását következő adatok tüntetik ki: Vásárolt a pincze-egylet 1874-ben hazai termelőktől 43,000 frt áru bort. Behozatali vám czimén fizettünk 1871-ben 900 frt, 1872-ben 840 frt, 1873-ban 1140 frt végre 1874-ben 1070 frtot. Fogyasztási és kis áruvási adónk tavaly úgy, miként most, kerek számban 2600 frtra tehető. Királyi adónk összege megközelíti a 2000 frtot, melyre tartalék gyanánt 1600 frt van zárszámlánkban feltéve.

A személyzet és munkások fizetése volt 1871-ben 3000 frt, 1872-ben 6500 frt, 1873-ban 7500 frt és 1874-ben 6600 frt.

A múlt évi zárszámla némely pontjára tett észrevételeink további kifolyása gyanánt kiemeljük:

5) A kétséges követelések fedezésére és leírására engedélyezett 2000 frtból nem használtatott fel 515 frt 24 kr; a felhasznált összeg nagyobb része, 1100 frt, a múltkor jelzett megfagyott pesti borszállitmányra esik.

6. Részvényesek be nem fizetett tartozása 13,400 frt. múlt évben 32,400 frt. 82 kr volt; e miatt az egylet 11,500 frt kölcsönt vett fel, de a nyert felvilágosítás szerint olcsóbb kamatra, mint a mennyit hátralékos részvényeseink fizetnek.

7. Seprős bor nagyon kevés vásároltatott s ezért az apadásra eső, múlt évben 8½ százalékos tevő összeg is 4½ százalékra csökkent. Ezen rovat szabatos vezetése a múlt évi határozat értelmében jövőre is ajánlatik.

Végre a jelen közgyűlésen tudomásunk szerint tárgyalás alá kerülő üzlet-terjesztési indítvány felvilágosítására nem tartjuk feleslegesnek a következő adatok közlését.

8. Jelenleg fizet egyletünk összes bérben tartott pinczéiért összesen 515 frt évi haszonbért.

9. Választmányunk gondos előrelátással alkalmas helyen 2,500 frton mintegy 2 hold területű birtokot vásárolt, hová a vasuti forgalom központján új pinczét nagy előnnyel lehet építeni. Feltéve, hogy átmeneti kereskedésül szolgáló és városi behozatali vámmal nem terhelt raktáru fog az új helyiség szolgálni, minden 1 akó bórnál a vám, s ki- és beszállítás költségei átlagosan 70 krral lesznek kevesebbé a mostaninál.

10. Üzleti egybeköttetéscink terjesztésére a választmány nagy gondot fordított s ez idő szerint 31 különböző helyen vannak főbb raktáraink és áruhelyeink.

A fönnirtak közlése után mély tisztelettel öröklünk a t. cz. pincze-egyleti közgyűlésnek

alázatos szolgálói:
Demeter Károly,
Szabó Sámuel.

Kolozsvártt, 1875. márczius 31-én.

T A R S A L G Ó.

Választmányi ülés 1875. június 7-én.

152. A május 3-ki jegyzőkönyv felolvasatván — észrevétel nélkül hitelesítettetett.

153. Titkár bemutatja az egylet és a kolozsvári kir. ügyészség között kötött egységet, mely a köztelken teljesítendő rabmunkát tárgyalja — helyeslő tudomásul szolgál.

154. Miniszterium 8896 sz. a. tudatja, hogy a vándorgyűlési intézmények céljaira újabban is kért államsegélyt, ismételtlen megtagadni kénytelen — sajnos tudomásul szolgál.

155. Egyetemi tanár Dr. Entz Géza 361. sz. átiratunkra vonatkozólag kijelenti, hogy egy biztos adatot sem tud arra nézve, hogy a phylloxera vastatrix a szőlőtől kívül más növényt, tehát gyümölcsfát is megtámadna — megnyugtató tudomásul szolgál.

156. Miniszterium a „Probus“ borászati egylet felterjesztett alapszabályait illetőleg a 29 és 49 §§-ok módosítását rendeli el — a módosítás eszközöltetni fog

157. Gazdasági tanintézeteti tanár Dr. Szaniszló Albert 361 sz. átiratunkra vonatkozólag határozottan kijelenti, hogy a kérdéses gyümölcs vadonczok phylloxera mentesek — megnyugtató tudomásul szolgál.

158. Kolozsvár sz. kir. városának tanácsa községi faiskolául az egyleti köztelek kerítésen kívül eső részét óhajtaná felhasználni — indokolt előterjesztésben oda válaszolandó, hogy a czélbe vett helyiség e rendeltetésnek éppen nem felelhet meg; talaja, fekvése s tulságosan száraz természete miatt, — e helyett ajánlatni fog a t. tanácsnak a faiskolának a Szamos mentén lehetőleg annak közvetlen közelében való felállítása.

159. Biharmegyei gazd. egylet f. évi martius 7-ki és april 4-ki választmányi ülésének és mártius 17-én tartott közgyűlésének jegyzőkönyveit küldi meg — tudomásul szolgál.

161. Tordamegye képviselő bizottsága 82 sz. alatt tudatja, hogy a marhavész behurczolásának tárgyában a képviselőházhoz intézett kérvényünkhöz csatlakozva, részéről is kérvényt szerkesztett és azt másolatban beküldi — örvendetes tudomásul szolgál.

162. Egyleti ügyvéd Tompa Károly ur tudatja, hogy a kézdi-vásárhelyi adóhivatal által kirótt 4 frt 42 kr. o. é. jövedelmi adó, daczára ismételt felszólamlásának, az egylet terhéről le nem töröltetett — sajnos tudomásul szolgálván, a 4 frt. 42 kr. kifizetésére egyleti pénztárnok úr egyidejűleg utasítottak.

163. Belügyminiszterium 15933 sz. a. tudatja a vásári forgalom rendezése érdekében 133 sz. beadványunk következtében az ország összes törvényhatóságaihoz intézett rendeletét — lapunkban előzetesen közöltetvén, hálás köszönettel tudomásul vétetik.

164. Tagtárs Dr. Lekisch Antal mint a bécsi gazd. egylet r. k. közgyűlésére felkért képviselő, tüzetes jelentést terjeszt elő — örvendetes tudomásul szolgálván, szives fáradozásáért külön átiratban fog köszönet szavaztatni.

165. Helybeli m. kir. telekkönyvi igazgatóság 1352 sz.-hoz telekkönyvi jegyzőkönyvek közzétételét tárgyzó hirdetményt küld — tudomásul szolgál.

166. Styriai gazd. egylet megköszönvén a marhavész behurczolásának meggátolása érdekében szerkesztett kérvényünkhöz megküldését, tudatja, hogy ő is ugyan e tárgyban a birodalmi tanácshoz fog folyamodni s felterjesztését annak idején egyletünkkel közölni igéri — örvendetes tudomásul szolgál.

167. Titkár tudatja, hogy a világiállítási kitüntetések ugyan kiosztattak, de sem az egylet díszokmánya, sem Tisza László ur elismerő oklevele mind eddig meg nem érkezett — a hiányzó oklevelek ismételtlen reclamálandók lesznek.

168. Czerny A. számlája különféle könyvkötői munkáról 10 frt. 50 krral kifizetésre utalványoztatik.

169. A muzeum egylettel kötött kölcsönszerződés határideje f. június végével lejárván — annak egy félévre, azaz 1875 december hó 31-ig való meghosszabbítása határozatott.

170. A tordai vándorgyűlés intéző bizottsága az „értésítés“ megállapított szövegét beküldi — 1800 példányban kinyomatni határozatott.

171. Titkár a vándorgyűlés érdekében Tordára tett útnak költség számláját bemutatván — 12 frt 40 krral kifizetésre utalványoztatik.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Hirdetmény.

A küüllömegyei gazdasági-egylet folyó év július havának 23-ik napján Dicső-Szt.-Mártonban szarvasmarha kiállítást rendez.

Ezen kiállításon következő díjak osztatnak ki:

I.) 2—4 éves bikákért.

Első díj: 50 frt.

Második díj: 4 darab arany gr. Bethlen Ca milló urtól,

Harmadik díj: 1 drb. arany Kispál Sándor urtól kitűzve.

II.) 4—10 éves bornyas tehenekért.

Első díj: 30 frt.

Második díj: 3 drb. arany.

Harmadik díj: 1 drb. arany.

III.) 2—3 éves üszökekért.

Első díj: 20 frt.

Második díj: 2 drb. arany.

Harmadik díj: 1 drb. arany.

A bemutatott szarvasmarhák megbíralása és a díjak kiosztása egy e végre alakult szakbizottság által a hely színén azonnal eszközöltetik.

A pályázók csak e gazdasági-egylet területén lakók lehetnek és község előjárósági bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy a bikák legalább egy éve, a tehének borjuzás előtt tulajdonuk volt, és az üszök saját teheneiktől borjuztattak.

A kiállítók a kiállítás napján délelőtt 9 óráig jelentkezzenek a megye házában.

Dicső-Szt.-Márton, június 10-én 1875.

Pötsa József, egyleti elnök.

EGYVELEG.

* Lapunk t. előfizetőit bátrak vagyunk tiszteletteljesen figyelmeztetni, hogy a jelen évfolyam első fele végéhez közeledik, miért is az előfizetések szives megújítását ideje korán kérjük eszközölni, nehogy a lap küldésében késedelem álljon be.

Az „Erdélyi Gazda“ kiadóhivatala.

* A nagy-buni jószágot illetőleg azon örömmel szolgálhatunk egyelőre tagjainak, valamint általában szives olvasóinknak, hogy az igénykereseti 45 napos határidő folyó hó 16-áig lejárt anélkül, hogy bármely részből igényt ámsztatott volna. A boldogult Gróf Bethlen László nagylelkű végrendekezése tehát érvénybe lépett és az erdélyi gazdasági egylet e célból összehívandó rendkívüli közgyűlésének lesz feladata az értékes hagyomány mikénti kezeléséről vagy hasznosításáról gondoskodni. A felteendő kérdés megoldása nem lesz könnyű, miután a különféle nézetek képviselői nagyon is nyomós érvekkel fognak sikra szállani — de bárhogy hangozzék is a végleges elhatározás, reméljük, hisszük tudjuk, hogy az a nagylelkű adományozó nemes inteniójának az erdélyi gazdasági egylet hazafias ügybuzgóságának méltóan fog megfelelni. A r. k. közgyűlés időpontjának meghatározását illetőleg, az igazgató választmány legközelebb intézkedni fog.

* Aratási kilátásainkat illetőleg „hivatalosan“ a következőket írhatjuk: „az erdélyi részeken általában véve nagyon jó termés várható, névszerint búza kitünő, rozs jó, árpa kitünő, zab kitünő, törökbúza jó. Kapásnövények a Királyhágón innen nagyon jók, takarmányfélék és természetes rétek jók, sok helyt kitünők.“ Szőlőből jó, helyenként példátlanul bőtermést várnak, a minőséget illetőleg is kedvező kilátásaink vannak. A gyümölcstermésről különböző tudósításokat vettünk, helyenként kitünő, másutt közepes, néhol rossz, helyenként a hernyóknak úgy szólván legyőzhetlen milliói tetek kárt. A nagy-buni „dominiumról“ a következőket jelenthetjük: őszi búza közepes, őszi rozs gyenge, zab jó, törökbúza jó. A kísérlet végett termelt magvak közül a brazilai tavaszi rozs közepes, a pignoletto törökbúza gyéren kelt, de különben nagyon szép; a probsteii, imperial és chevalier árpa nagyon jó; az Early rose és szász hagyma burgonya nagyon szép. Széna termés nagyon bő, szőlő jó.

* A békés megyei gazdasági egylet 1874. évi értesítője megjelent a következő gazdag és érdekes tartalommal: „Jelentés a mező-hegyesi szemléről. Február 9-ki választmányi ülés jegyzőkönyve. Martius 15-ki választmányi ülés jegyzőkönyve. Gazdasági észleletek országos gyűjtése. Fialat marha vágatásának tilalmazása. April 30-ki választmányi ülés jegyzőkönyve. Felterjesztés a vám és kereskedelmi szövetség tárgyában. Jelentés az új-kigyósi szántás-versenyéről. Május 25-ki közgyűlés jegyzőkönyve. Igazgatói jelentés a közgyűlésen. Jelentés az állatkiallítás- és lóversenyéről. Jelentés az egyleti ketről. November 4-ki választmányi ülés jegyzőkönyve. Jelentés az indigó ügyben. Felterjesztés az indigó-ügyben. Szarvasi lótenyésztés-díj kiosztás. Felterjesztés a consuli jelentések tárgyában. A méhésztársulat szeptember 21-ki ülésének jegyzőkönyve. Egyleti tagok névsora.“ A magyar haza egyik legmun-

kásabb gazd. egyletének egy évi működését látjuk e 150 lapra terjedő füzetben feltüntetve, mely egyaránt dicséri egy az egylet összességében, mint annak országosan ismert buzgó titkárát, Mokry Sámuel. Kiváló érdeklél a „jelentés a mező-hegyesi szemléről“ bir, mely már mint „cause célébre“ kezd szerepelni. s mindenesetre üdvös eszmeeserét fog megindítani. Az „Értesítő“ tudunkkal Budapesten Aigner Lajosnál és általa minden könyvkereskedőnél kapható, ára 1 frt. o. é.

* Ügyes gépész kínálkozik a cséplési idényre, esetleg állandóan egy gőzgép mellé. Czime: Ivánits Antal, gépész Horn testvérek téglagyárában, Esztergom, ajánljuk t. gazdaközönségünk szives figyelmébe.

* Érdekes pályakérdések. A magyar tudományos akademia a következő pályakérdésekre hívja fel az érdeklődők figyelmét: A III. osztályból. 1. A földnek helyes arányban benőtsége élőfával a természet háztartására nézve tagadhatlan fontossággal bírván, mutattassanak ki történelmi adatok alapján a következesek és pedig égalji, termelési és egészségügyi szempontokból azon országokban, melyekben az erdőségeket az emberek nagyon elpusztították; adassék továbbá az, a mi hazánkban e tekintetben jelenleg történik; s végül jelöltesse ki azon intézkedések és teendők, melyeket az erdős és a gazdasági fatermeléssel szemben hazánkban az országnak, községeknek és egyeseknek tenniük czélszerű, sőt szükséges volna. Jutalma a Vitéz-alapítványból 40, — és Korizmicz László tiszt. tag adományából 40, összesen tehát nyolczvan arany. Határnap 1875. december 31-dike A jutalmat nyerő mű az akademia tulajdona.

2. Magyarország sajtóviszonyainak tekintetbe vételével irassék egy Mezőgazdasági Vizmütan, melyben a víz-építészetnek a mezőgazdaság sikerét előmozdító munkálatai, nevezetesen az öntözés, a vízmentesítés, és a mennyiben ide tartozik, a folyó- és állóvizek szabályozása mezőgazdasági szempontból tárgyalassanak. Mindazon körülmények, melyek egy részt az építészettel, jelesen a vizerővel hajtott gépekkel, másrészt a mezőgazdasággal kapcsolatban állván, a munkálatok sikerére befolyanak, alapos taglalás alá veendő; az ismertetések pedig rajzokkal érthetőbbekké teendő. Jutalma a pesti első hazai takarékpénztár részéről, az általa Fáy András nevére tett alapítványból három ezer o. é. frt. Határnap 1875. december 31-ke. A jutalmazásra már kijelölt munka, a szerző által, legalább 500 példányban kinyomatandó, hogy a közönség megvehesse; különben a jutalom nem adatik ki. A munka a szerző tulajdona marad, ki abból három példányt a takarékpénztárnak átadni köteles.

* A phylloxera vastatrix ügyében. A földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. miniszterium által ezennel közhírré tetetik, hogy a bács megyei pivniczai lakos Farkas Mihály által beküldött állítólag phylloxeralepett szőlőtökék Dr. Margó Tivadar műegyetemi tanár által tüzetes vizsgálat alá vétetvén, azokon a kevésbé ártalmas levelészek két neme — ellenben phylloxera épen nem találtatott. A fennkített miniszterium egyttal tudatja a közönséggel, hogy ellenére a phylloxera fellépésére vonatkozó, némely előbbkelő lapokba is fel-

vett híreknek, — ezen pusztító rovar, — habár az ország igen számos helyein, a legkisebb gyanu okokból is, a legbehatóbb szakértői vizsgálatok fogatosítottak, hazánkban ez ideig sehol nem jelentkezett, s hasonló rémhíreknek hitel annyival kevésbé adandó, mert a vizsgálatok eredménye — legyen ez bár kedvező vagy kedvezőtlen, lehető gyorsan közzé tétetik. Budapesten. 1875. június 17 én. Földmivelés, ipar- és kereskedelem-ügyi m. kir. miniszter.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

(24.)

(1-1)

Eladó televér mén

Gróf Bethlen Domokosnál Ó-Telekben eladó Bakator nevű televér mén 15 marok 3 hüvelyk, anyja Helena, apja Harteneinstein, 16 éves. Értekezni lehet személyesen a tulajdonossal Ó-Telekben, hol a lovat és ivadékait is meglehet tekinteni, vagy bérmentes levél útján. U. p. Szász-Régen.

Üsépítő gépek

Kézi- és lóerőre

KAPITATÓK

GYÁRI A R O N

TAUFFER FERENCZNÉL

KOLOZSVÁRÚ,

kezelési-, utasítási ábrával ingyen és
bérmentve.

(26-52)

(1)

JANKÓ VINCZE

CÉPGYÁRA KOLOZSVÁRTT.

A múlt évi hivatalos statisztikai adatok szerint Erdélyben **18106** eke állott a földmivelés szolgálatára, melyek között csak **3967** vas eke találtatott.

A cultura magasabb fokán álló államokban a vas-ekék általában tökéleteseknek tartatnak, mint a faekék, s azoknak elterjedése egyszersmind a gazdaszat fejlődési fokát jelzi.

Bátor vagyok jó hírünk és nevünk érdekében a t. cz. gazdaközönséget ezen körülményre megújítva figyelmeztetni s egyuttal értesíteni, miszerint gyári üzletem ez idő szerint kiválólag ekegyártással foglalkozik.

Ekéim az erdélyi földviszonyokhoz átalakítva

Gubicz, Vidats és Clayton-féle

minták szerint készülnek javított szerkezettel s mostani alakjukban a legkövetelőbb igényeket is kielégítik.

Ekéimet ötféle nagyságban készítettem. Az első számú legnagyobb, az ötödik számú legkisebb.

Az árak az ekék nagysága szerint következők: 25 frt, 22 frt, 20 frt, 18 frt, 16 frt; vastengelyű eketaligáé 14 frt, fatengelyű taligáé 12 frt. Levél által tett megrendeléseket is gyorsan és pontosan teljesítek.

Répvágók, szecs kavágók, morzsolók, rosták, borsajtók, borfejtő szivattyúk gyáramban mindenkor kaphatók.

Megromlott gépek kijavítására is teljes készséggel ajánlkozom.

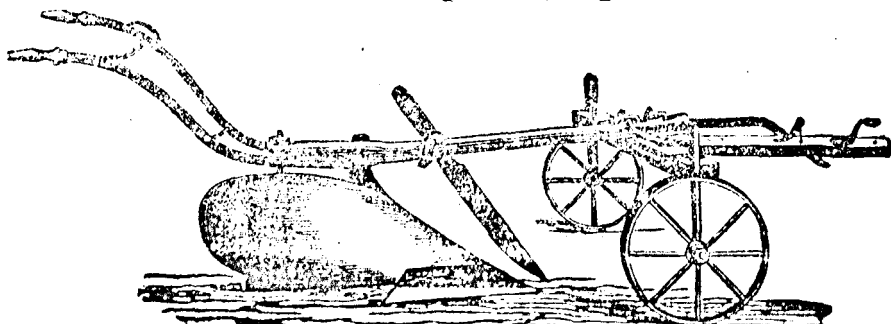
Kolozsvártt, 1875.

teljes tisztelettel
JANKÓ VINCZE
gépgyár tulajdonos.

(14) (14-26)

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapesten, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben részesült kitűnő

Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rög-törőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen küldve, megrendeléseket pontosan teljesít

Gubicz László.

(7)

(13-26)

Felhívás

mezetermények jégkár elleni biztosítására

A jégbiztosítási idény beálltával van szerencsénk a gazda közönség tudomására hozni, hogy a „VICTORIA”, mint előző években, úgy az idén is mindennemű termék, mint: **takarmányfűvek, cukorrépa, kalászos-gabnák, kereskedelmi olajos növények, szőlő, dohány jégverés elleni biztosítását**

eszközi.

A díjak az egyes vidékek jégveszélyessége szerint lehető csekélyre szabvák.

Biztosítások elfogadtatnak váltóra is.

Társas és községi, azíán nagyobb biztosításoknál külön kedvezmények nyujtatnak.

Károk bejelentés után, mint eddig is igazságosan és méltányosan rendeztetnek és a feltételek értelmében fizettetnek.

A „VICTORIA” ismert neve feleslegessé tesz minden újabb ajánlatást, s csak jellemzésül említettnek meg, hogy e társaság tavaly több mint **egy millió kétszázezer forint** s keletkezése óta összesen több mint **hat millió forintnyi kárt** fizetett ki biztosítottjainak

A már évek óta tapasztalt mostoha termési viszonyok után ez évben a gondviseles bő aratással kecsegtet, az előre látó és számító gazda nem teheti ki már már utolsó menedékét, ez idei termést, égy jégverés által minden órán előidézhető pusztulás veszélyének s csekély díjért az ellen biztosítást szerezni minden okszerű természetnek saját érdeke parancsolta kötelesség.

Közelebbi részletek iránt a központi iroda s a vidéki fő- és alügynökök nyujtanak felvilágosítást.

Kolozsvárt, 1875-ki idény.

(4) (13-26)

„Victoria”
biztosító társaság.

Piaci árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A héti vásár		Egy osztrán mero = 2 nagy veka					Egy mazsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	eleg buza	rozs	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
ára krajczárookban										
Kolozsvár	junius 21	350-360	220-260	200-220	140	250-224	150	70	—	21
Nagy-Várad	decz. 29	380-480	340-370	280-320	180-200	260-300	300	140	1500	24
Maros-Vásárhely	május 13	314-360	200-240	200-226	110-124	—	210-220	60-80	600-1100	20
Károly-Fehérvár	junius 19	290-300	215-225	190-200	120-130	—	170-180	115-125	900	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	decz. 31	388-455	361	290-312	135-141	318	—	—	—	18
Besztercze	május 18	340-400	250	250	150	—	180-250	100-190	650	16
Nagy-Enyed	május 27	325-350	275-300	200-250	150-160	—	340-350	45-55	800	18
Szamosujvár	júnus 21	340-400	220-260	200-220	130-140	—	160	50	1200-1400	17
Déas	junius 15	340-360	300-320	220-230	100-110	—	210-220	60-90	800	18

Torda

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 76 frt 39 kr. — Ezüst árkelet 103.45

Az „Erdélyi Gazda” hirdetési díjszabályzata.

	széri hirdeteskör											
	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
16/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8/16 „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2/16 „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hanyaszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni: mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a Gámán János örökösai nyomdájának központi irodája (főter gr. Gyulai-báz) Mellékletek százzanként 1 o. é. forintba számítatnak.

TARTALOM:

A szántás célja. — Számvizsgáló jelentés az erdélyi pincze-egylet 1874. üzleti évről. — Társalgó. — Választmányi ülés 1875. június 7-én. — Hirdetmény. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaci árak.